

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση Ετήσια Έκθεση 2012

ΑΘΗΝΑ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2012

14

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ 1	Οι κατευθύνσεις της οικονομικής και της «διαρθρωτικής» πολιτικής
ΜΕΡΟΣ 2	Η πορεία της εσωτερικής υποτίμησης
ΜΕΡΟΣ 3	Η εξέλιξη των βασικών μεγεθών κατά το 2010 - 2012
ΜΕΡΟΣ 4	Προϋποθέσεις και δυνατότητες μιας εναλλακτικής οικονομικής πολιτικής
ΜΕΡΟΣ 5	Το βάθος της κρίσης, ο χαρακτήρας της οικονομικής ανασυγκρότησης και ο ρόλος των επιχειρήσεων δημοσίου συμφέροντος
ΜΕΡΟΣ 6	Μισθοί και κόστος εργασίας
ΜΕΡΟΣ 7	Ύφεση και Δημοσιονομικές Εξελίξεις στην Ελλάδα
ΜΕΡΟΣ 8	Η απασχόληση και η ανεργία
ΜΕΡΟΣ 9	Σύγχρονες εξελίξεις στις εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΜΕΡΟΣ 10	Δαπάνες και παροχές υγείας στην Ελλάδα
ΜΕΡΟΣ 11	Σύγχρονες εξελίξεις στην κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Κεντρική επιδίωξη της Έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την απασχόληση του έτους 2012 **συνίσταται:**

- στην **αξιολόγηση** των ασκούμενων πολιτικών 2010-2012 και των **επιπτώσεών** τους στην ελληνική οικονομία και κοινωνία
- στις **εξελίξεις** στους μισθούς, το κόστος εργασίας, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, τις εργασιακές σχέσεις, τις δαπάνες υγείας και την κοινωνική ασφάλιση, κ.λ.π.
 - ✓ **στις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες μιας εναλλακτικής οικονομικής πολιτικής**
 - ✓ **στο χαρακτήρα της οικονομικής ανασυγκρότησης και τον ρόλο των επιχειρήσεων δημοσίου συμφέροντος**

Η Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την απασχόληση του έτους 2012

επισημαίνει:

- την κατανόηση του αδιεξόδου των ασκούμενων πολιτικών «εσωτερικής υποτίμησης, λιτότητας, ελεγχόμενης χρεοκοπίας»
- τον σχεδιασμό πολιτικών για την αποκατάσταση της τάξης των κοινωνικών αναγκών, ενίσχυσης των μισθών και των δημόσιων και κοινωνικών δαπανών και όχι της τάξης του κέρδους
- στο πλαίσιο: ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος
- και ενός σύγχρονου προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης της ελληνικής οικονομίας

Τα νέα μέτρα λιτότητας (Μνημόνιο 2) χαρακτηρίζονται:

- ✓ από κοινωνική - εργασιακή αναλγησία
- ✓ υφεσιακή προσήλωση
- ✓ έκρηξη της ανεργίας
- ✓ βάθος σύγχυσης και αδιεξόδων

γιατί η εξασφάλιση των προβλεπόμενων πόρων

- **αντί να εστιάζεται** στην καταπολέμηση της εκτεταμένης φοροδιαφυγής, φοροαποφυγής, φοροκλοπής και εισφοροδιαφυγής
- **επικεντρώνεται** στην αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης των μισθωτών και συνταξιούχων, στην μείωση των μισθών, των συντάξεων και των κοινωνικών επιδομάτων καθώς και στις περικοπές των δημόσιων και κοινωνικών δαπανών.

Περιοπές μισθών και συντάξεων και Φοροδιαφυγή

- Από τον Μάιο 2010 μέχρι και τον Ιούνιο 2012 οι περιοπές των κύριων και επικουρικών συντάξεων ανήλθαν συνολικά στο επίπεδο των 4,2 δισ. ευρώ.
- Στο πρόγραμμα περιοπών και λιτότητας των 11,6 δισ. ευρώ για την περίοδο 2013-2014 οι περιοπές που σχεδιάζονται στις κύριες και επικουρικές συντάξεις, στο εφάπαξ και στα κοινωνικά επιδόματα αντιστοιχούν στο 43% του συνολικού ποσού, δηλ. 5,5 δισ. ευρώ.
- Κατά την περίοδο 2010-2011 οι μειώσεις μισθών του δημοσίου ανήλθαν στα 3,5 δισ. ευρώ και του ιδιωτικού τομέα ανήλθαν στα 3 δισ. ευρώ.

Περιοπές μισθών και συντάξεων και Φοροδιαφυγή

- Οι περιοπές των συντάξεων και οι μειώσεις μισθών ανήλθαν αθροιστικά σε 16,2 δισ. ευρώ, δηλ. 8% του ΑΕΠ, χωρίς να μειωθεί η ανεργία, το δημόσιο χρέος και η ύφεση.
- Η αποτελεσματική καταπολέμηση της φοροδιαφυγής (απώλεια εσόδων του κράτους 12-15 δισ. ευρώ τον χρόνο) θα αύξανε τα έσοδα του κράτους τουλάχιστον κατά 25% το έτος και θα μείωνε το δημοσιονομικό έλλειμμα τουλάχιστον κατά 30% και έτσι δεν απαιτούνταν οι περιοπές μισθών και συντάξεων την περίοδο 2010-2011 κατά 16,2 δισ. ευρώ συνολικά.

Το διακύβευμα για την έξοδο από την κρίση της ελληνικής οικονομίας

- ✘ Δεν είναι η παράταση της πενταετούς ύφεσης (2008-2012) και η παταγώδης αποτυχία της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης.
- ✘ Δεν είναι λιτότητα ή χρεοκοπία
- ✓ **είναι η ανάπτυξη, με λήψη αναπτυξιακών και αποτελεσματικών μέτρων**

προκειμένου να απεμπλακεί ο οικονομικός και κοινωνικός σχηματισμός στην Ελλάδα από την παράταση του δημοσιονομικού αδιεξόδου και της ύφεσης με την έκρηξη της ανεργίας και την οικονομική-παραγωγική και κοινωνική καθίζηση της χώρας.

Εναλλακτική στρατηγική και προοπτική: Η ανάπτυξη διαμέσου των μισθών

διαφορετικά,

- η ελληνική οικονομία και κοινωνία θα περιθωριοποιηθεί και μία σοβαρή δοκιμασία περιμένει το βιοτικό επίπεδο των μισθωτών, των συνταξιούχων και των ανέργων
- το επίπεδο ζωής των πολιτών θα επιδεινωθεί τουλάχιστον κατά 50% σε σχέση με αυτό του 2008 εξαιτίας της μείωσης των μισθών, των συντάξεων και των φορολογικών επιβαρύνσεων.
- η ελληνική οικονομία από πραγματική θα μετεξελιχθεί σε εικονική

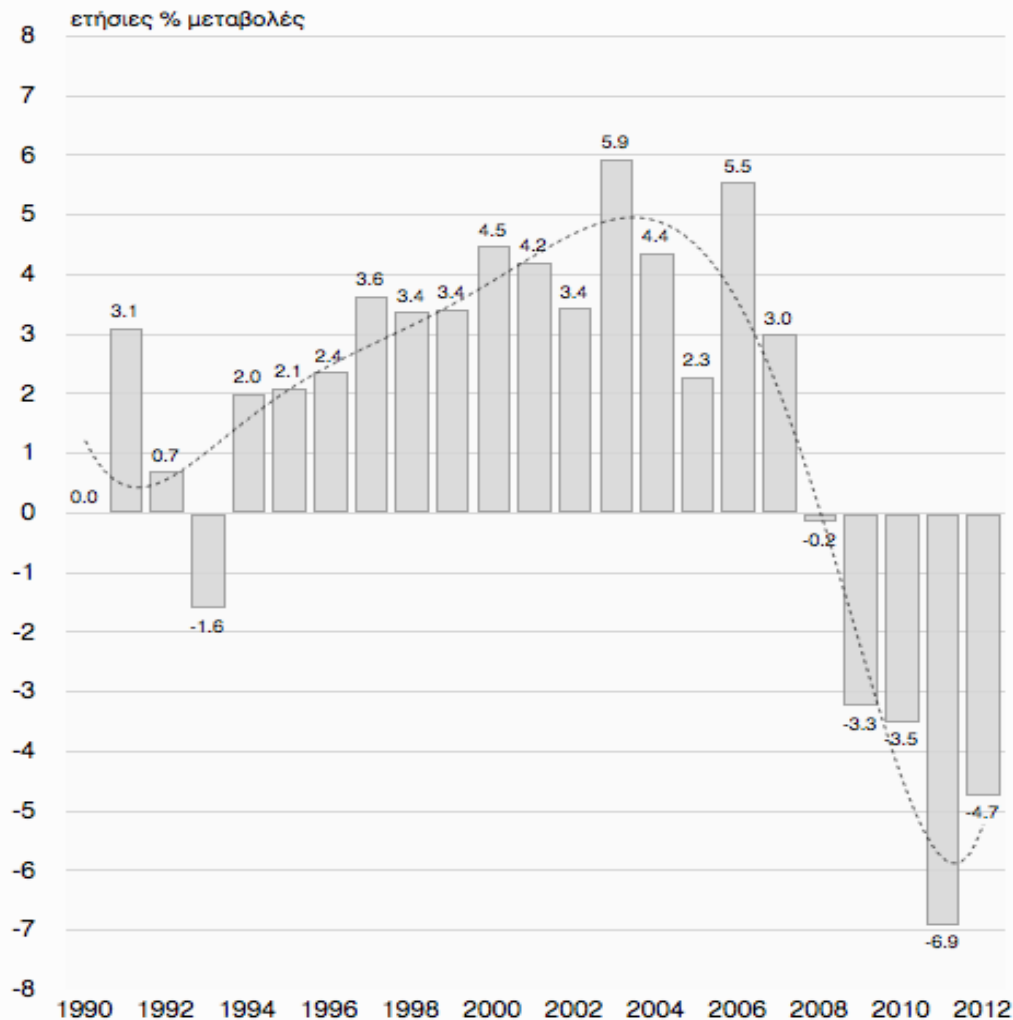

Οι εξελίξεις στην Ελλάδα, καθώς και σε άλλα κράτη-μέλη της Ε. Ε.

αναδεικνύουν

- ✓ την αμφισβήτηση και την απαίτηση νέων προσδοκιών του ευρωπαϊκού πληθυσμού για το μέλλον της Ευρώπης
- ✓ την αποτροπή της πλήρους απαξίωσης της εργασίας και της επιλεκτικής απαξίωσης των επιχειρήσεων
- ✓ την **απαίτηση άμεσης διαμόρφωσης** μίας νέας ευρωπαϊκής ισομερούς οικονομικής και κοινωνικής στρατηγικής αντί της στρατηγικής του ορθονεοφιλελεύθερου καπιταλισμού

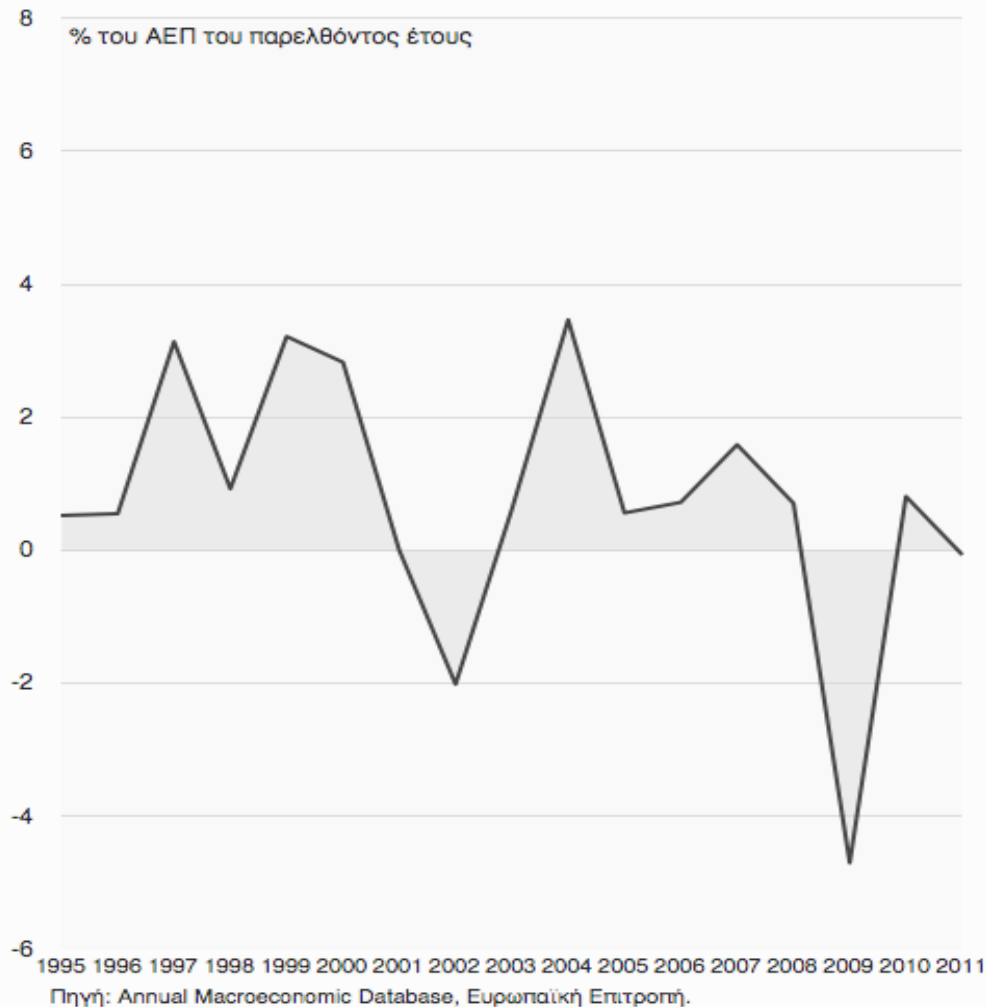
Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε σταθερές τιμές, 1990-2012

Πηγή: Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

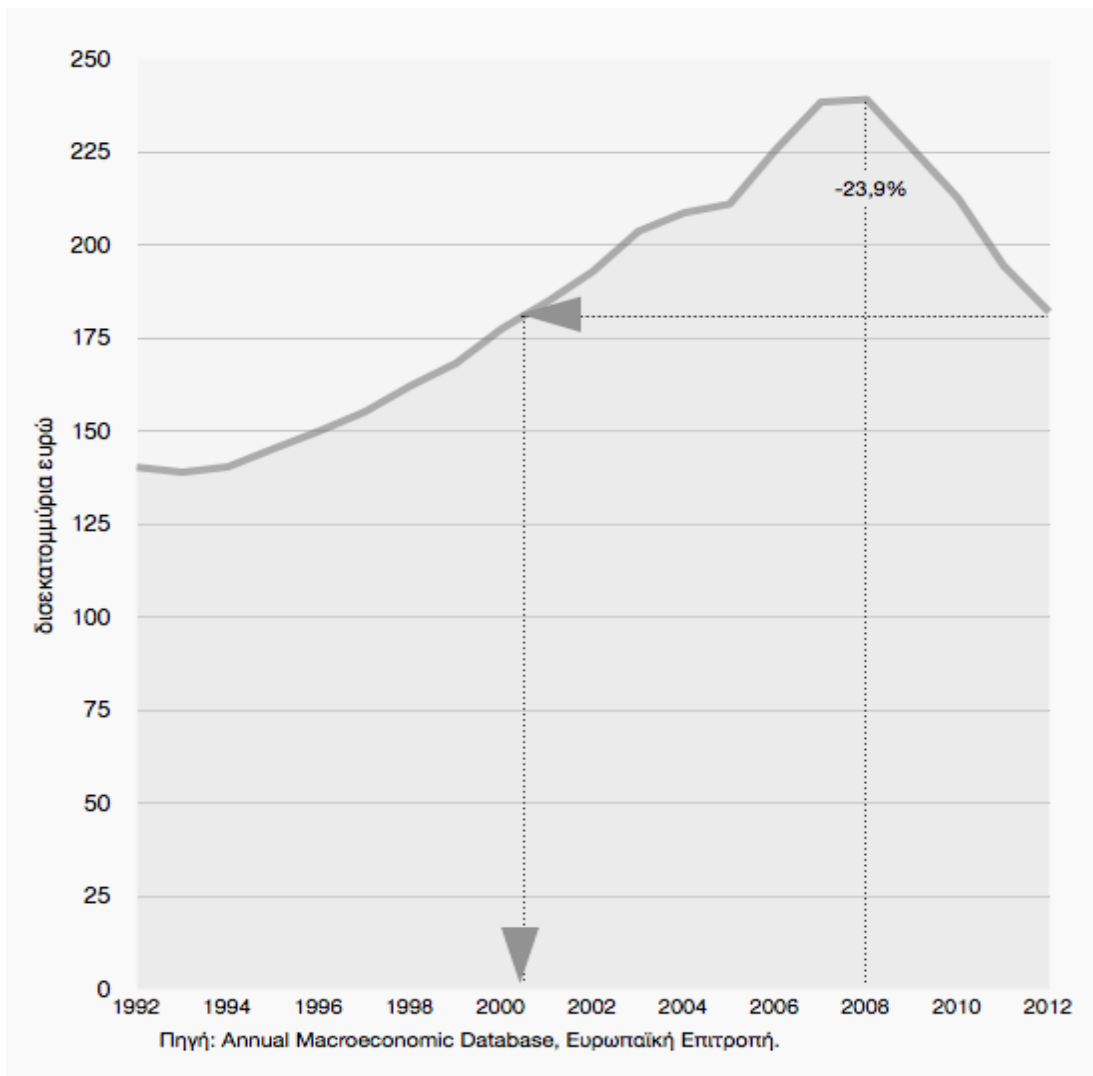
Η μείωση του ΑΕΠ ανέρχεται σωρευτικά για την τριετία 2009-2011 σε 16,7% έναντι του 2007 και θα προσεγγίσει τον Δεκέμβριο του 2012 σε 22% περίπου με αποτέλεσμα η πραγματική απόκλιση της ελληνικής οικονομίας από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ακυρώνει την πρόοδο που είχε πραγματοποιηθεί κατά τα έτη 1995-2007.

Η συμβολή των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στην διαμόρφωση του ΑΕΠ

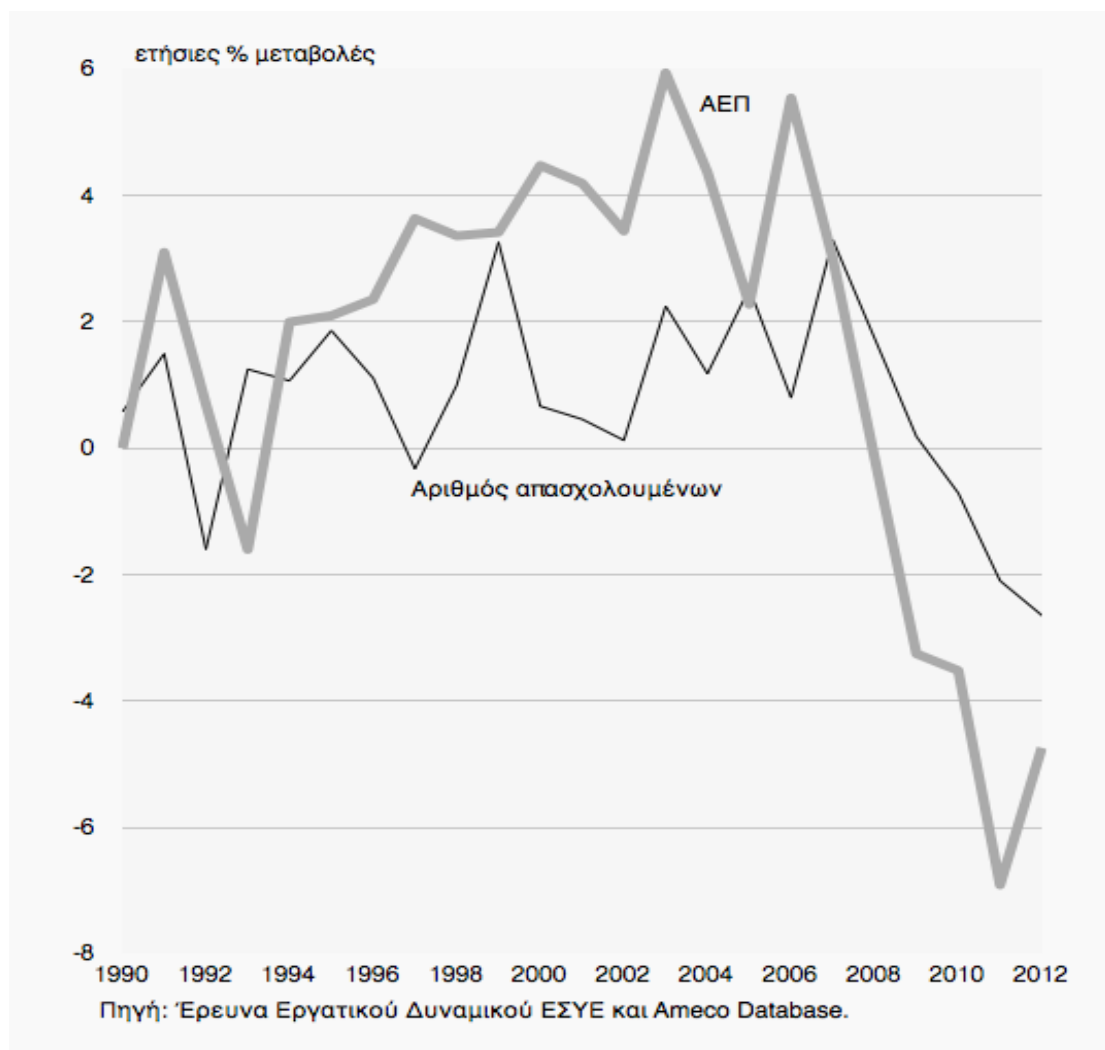
Η συμβολή των εξαγωγών στην μεγέθυνση του ΑΕΠ κατά το 2010-2012 ανήλθε σε 0,74 εκατοστιαίες μονάδες και οφείλεται κατά τα 4/5 περίπου στη μείωση των εισαγωγών, η οποία με τη σειρά της οφείλεται στην δραστική περιστολή της εσωτερικής ζήτησης.

Η εγχώρια ζήτηση σε τιμές του έτους 2000

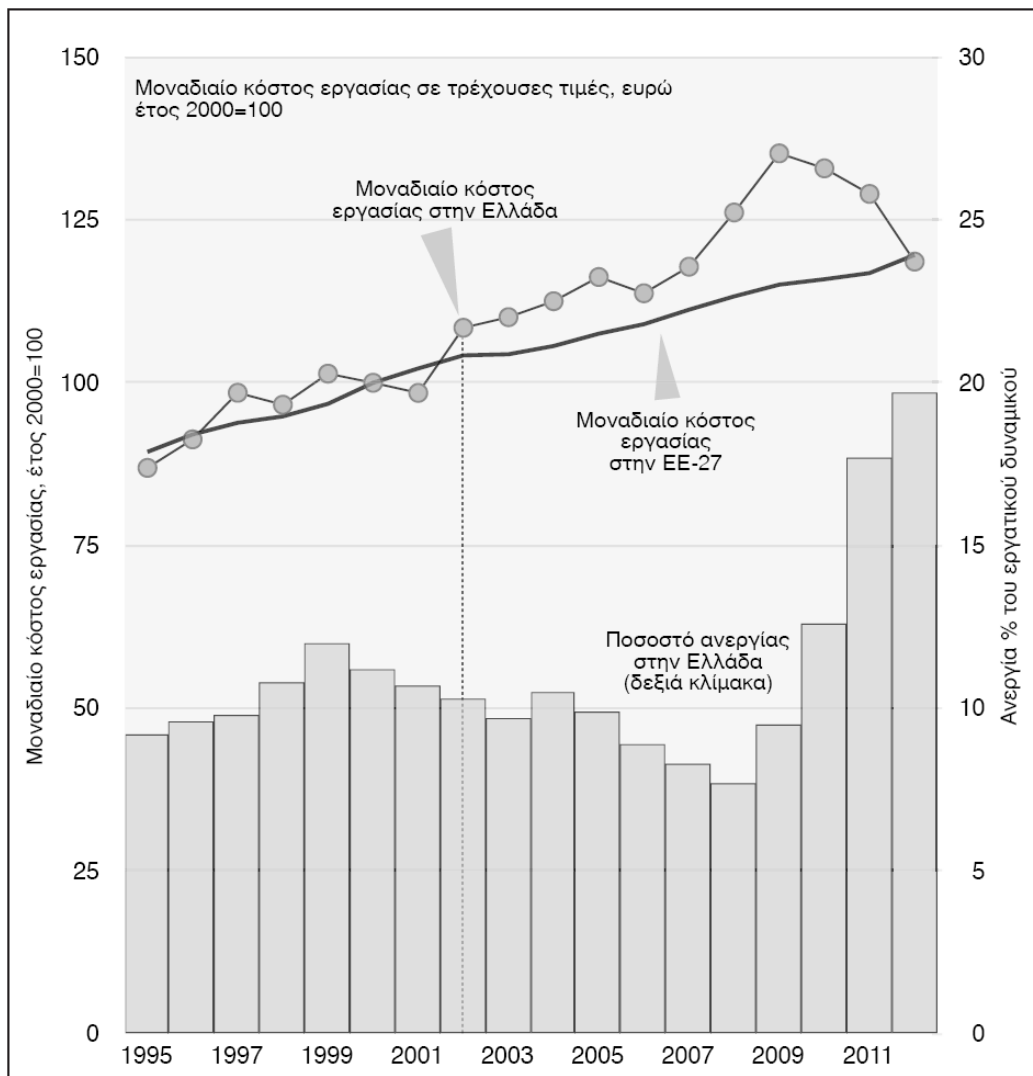
Η δραματική πτώση (περίπου 25%) της εγχώριας ζήτησης την τριετία 2010-2012 επανέφερε το επίπεδο της ζήτησης σε αυτό του 2000. Εάν συνεχιστεί η εφαρμογή της ίδιας πολιτικής, η μείωση της εγχώριας ζήτησης θα αποκτήσει καταστροφικές διαστάσεις και ο όγκος της θα έχει επανέλθει σε επίπεδα της δεκαετίας του 1990.

ΑΕΠ και αριθμός απασχολούμενων

Κατά τα έτη 2010-2011 ο αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε κατά 8,6% ως επακόλουθο της μείωσης του προϊόντος, έναντι 10,4% του ΑΕΠ. Το υπόλοιπο 2% περίπου της μείωσης του προϊόντος προήλθε από την μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας.

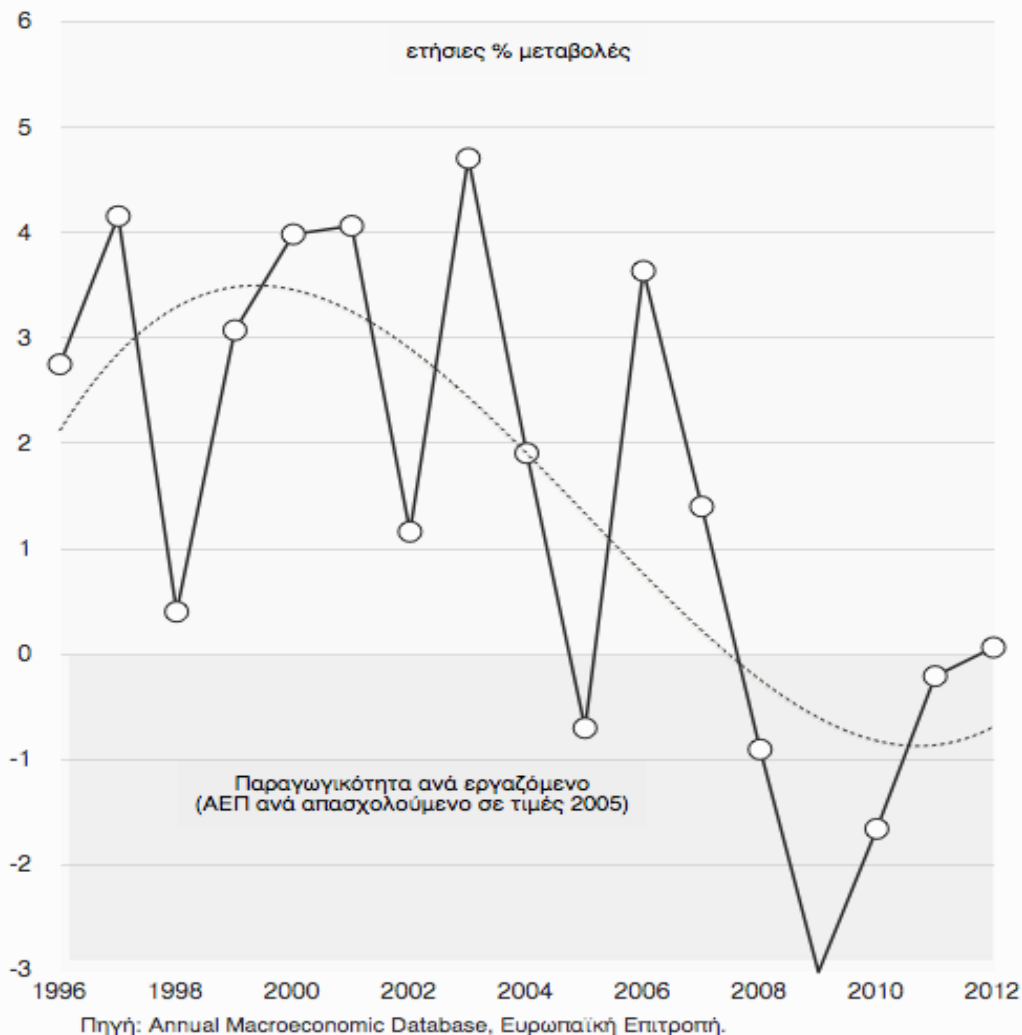
Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας και Ποσοστό Ανεργίας

Κατά την περίοδο 2010-2012 το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος εργασίας σημειώνει θεαματική μείωση, (περίπου 8%) ενώ η ανεργία κατά το 2012 θα αυξηθεί στα επίπεδα του 24% (1.200.000 άτομα) από 17,7% το 2011 και το 2013 η ανεργία θα αυξηθεί στα επίπεδα του 26-29% του εργατικού δυναμικού (1.400.000 άτομα) και οι μέσες αποδοχές των μισθωτών στο τέλος του 2012 θα μειωθούν κατά 30% έναντι του 2009.

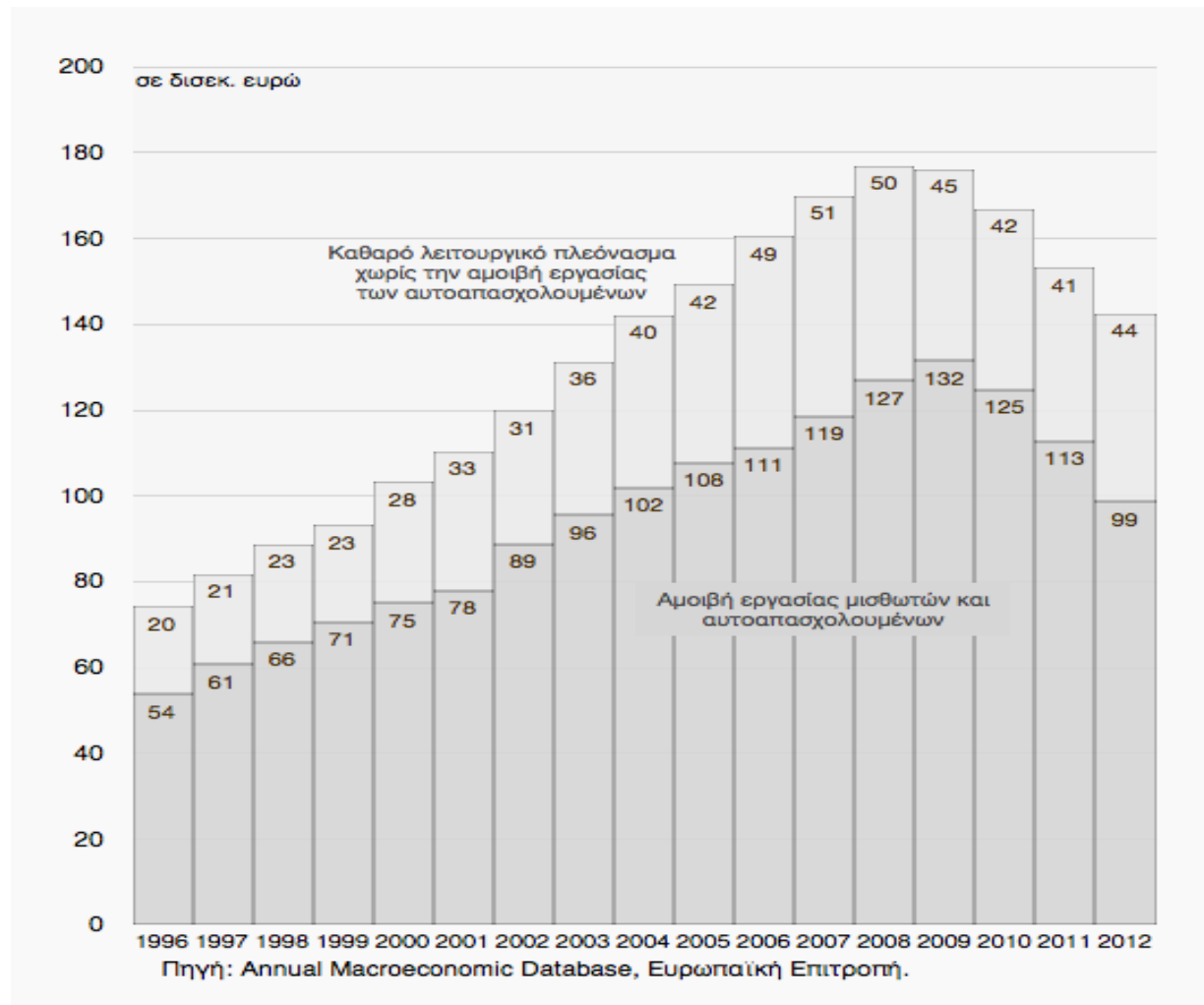
Πηγή: Ameco Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Μεταβολές της παραγωγικότητας της εργασίας

Από το 2008, με την είσοδο της ελληνικής οικονομίας στην ύφεση, η παραγωγικότητα υποχώρησε μαζί με τον βαθμό χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού και την συρρίκνωση του αποθέματος παγίου κεφαλαίου, και μειώθηκε σωρευτικά, στην τετραετία 2008-2011, κατά 5,6%, έχοντας επανέλθει στο επίπεδο του 2003.

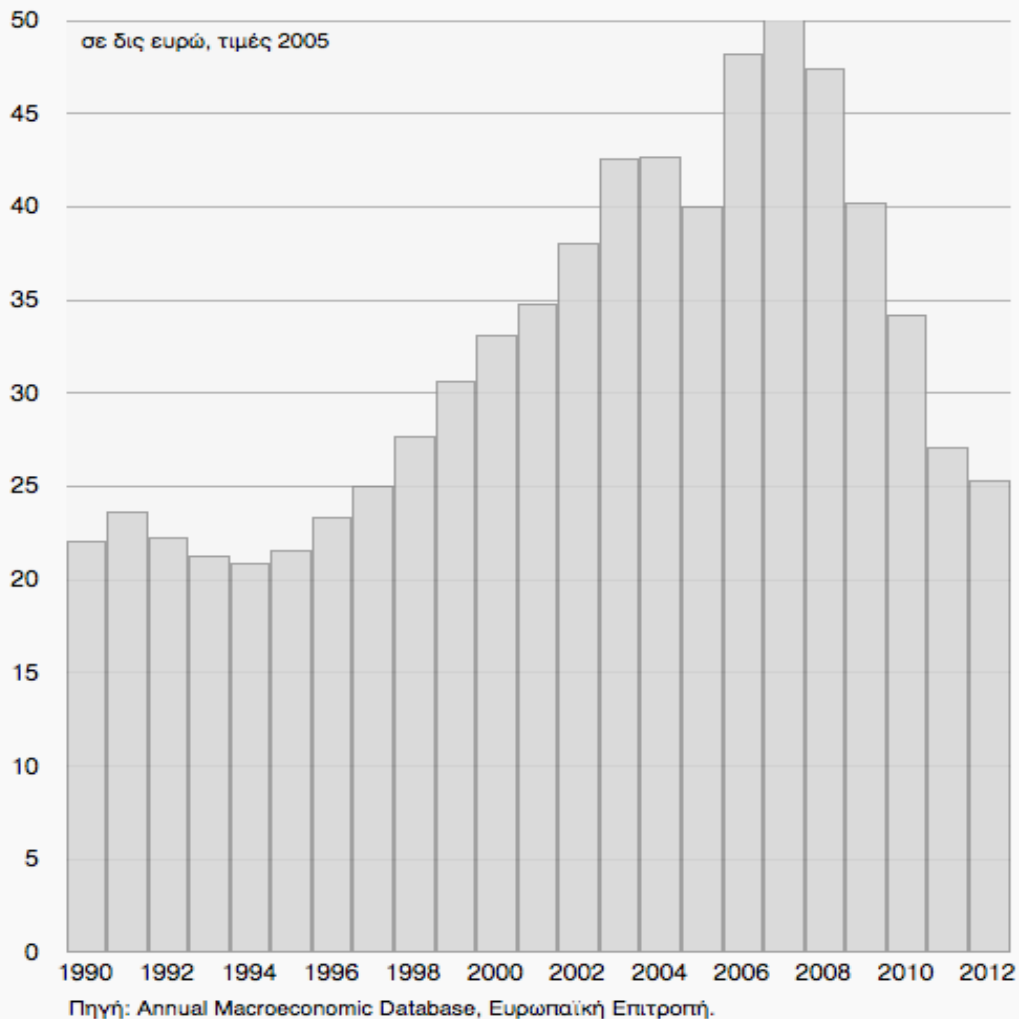
Αποδοχές εργασίας μισθωτών και αυτοαπασχολουμένων, και καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα σε τρέχουσες τιμές (δισεκατομμύρια ευρώ)

Η αγοραστική δύναμη από τα εισοδήματα εργασίας μειώθηκε, στην διετία 2010-2011, κατά 22,8%. Σε τρέχουσες τιμές, οι αποδοχές εργασίας μειώθηκαν κατά 19 δισ ευρώ. Εάν συνεχιστεί η ίδια πολιτική κατά το 2012, η αντίστοιχη μείωση θα ανέλθει σε 33 δισ ευρώ.

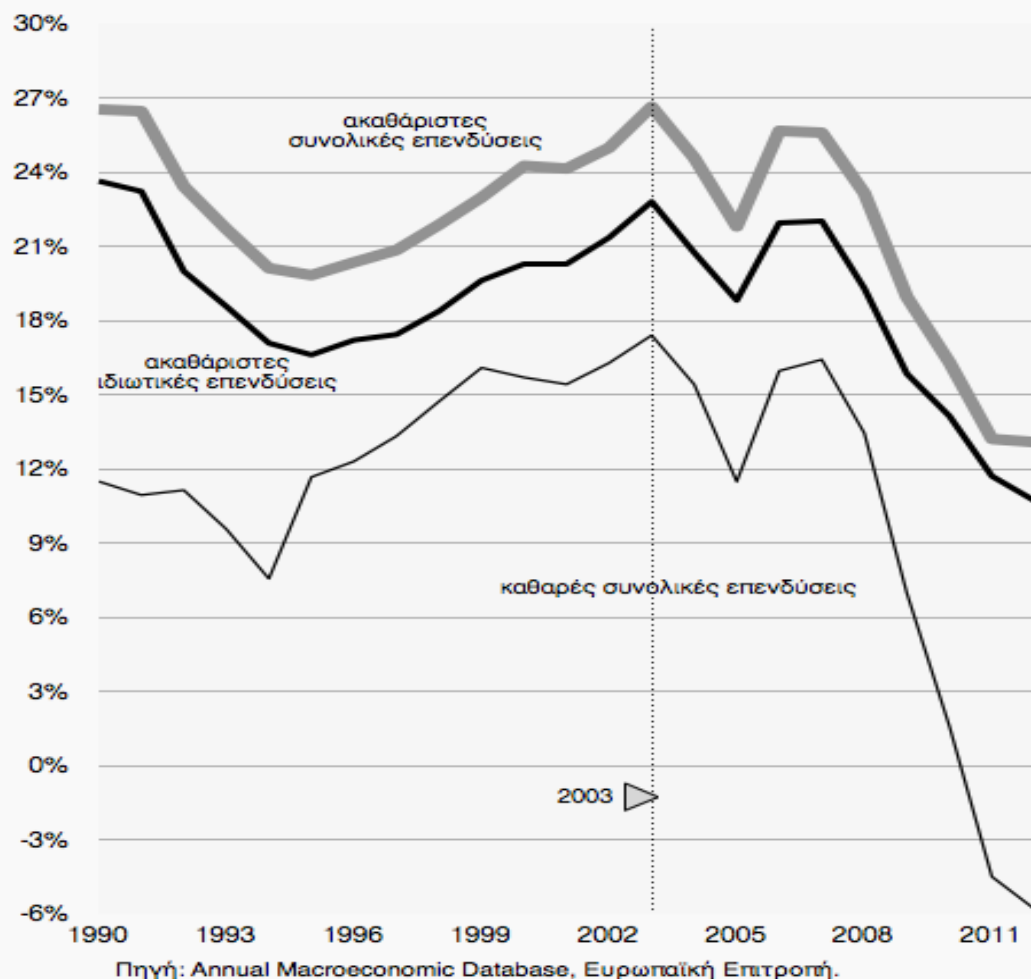

Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σε σταθερές τιμές, 1990-2012

Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, σε σταθερές τιμές, παρουσίασαν κάμψη ήδη το 2008, η οποία συνεχίστηκε το 2009-2011 και αναμένεται να επιδεινωθεί περαιτέρω το 2012. Στο τέλος του 2012 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου θα έχουν επιστρέψει στο επίπεδο του 1997.

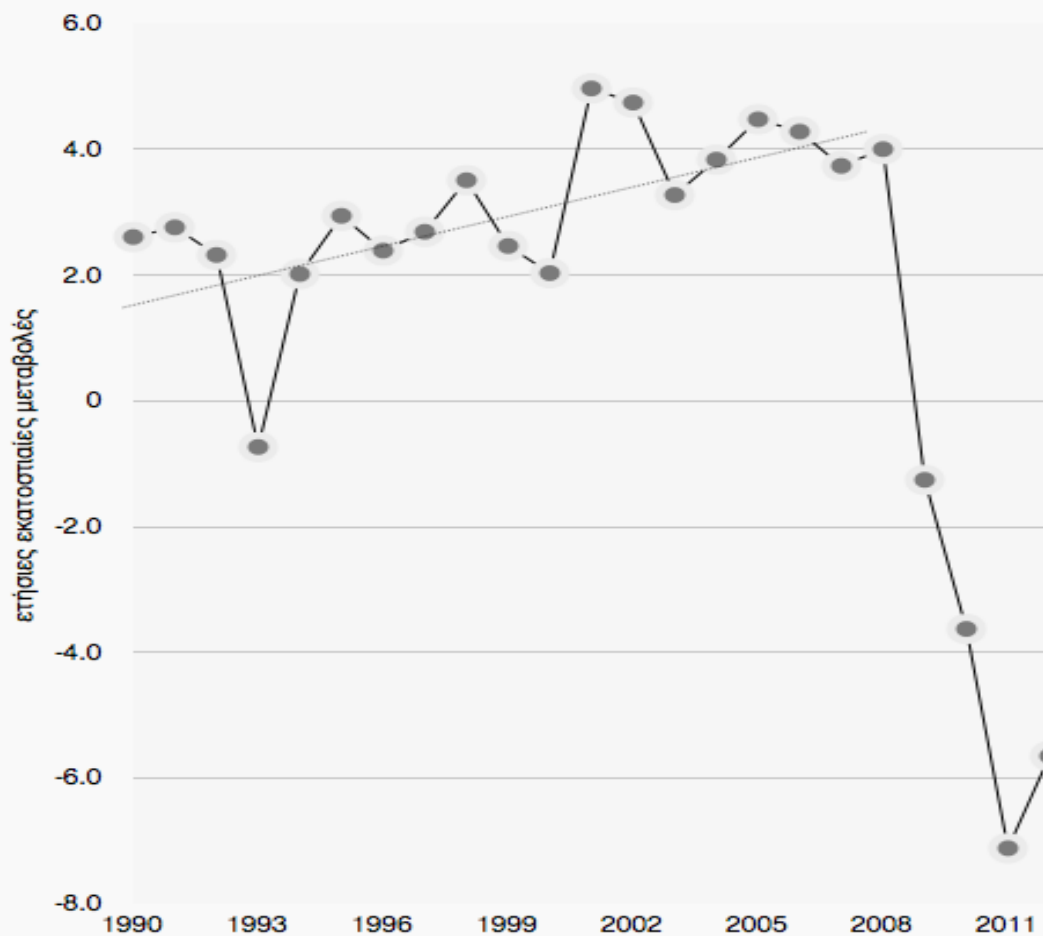
Ιδιωτικές και συνολικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, σε σταθερές τιμές, ως ποσοστό του προϊόντος, 1990-2012

Η πτώση της επενδυτικής δραστηριότητας σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα πήρε δραματική μορφή, για όλους τους δείκτες. Οι καθαρές συνολικές επενδύσεις κατέρρευσαν στο -6% περίπου του ΑΕΠ.

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε διαδικασία αποεπένδυσης: με άλλα λόγια, χάνει το παραγωγικό της δυναμικό.

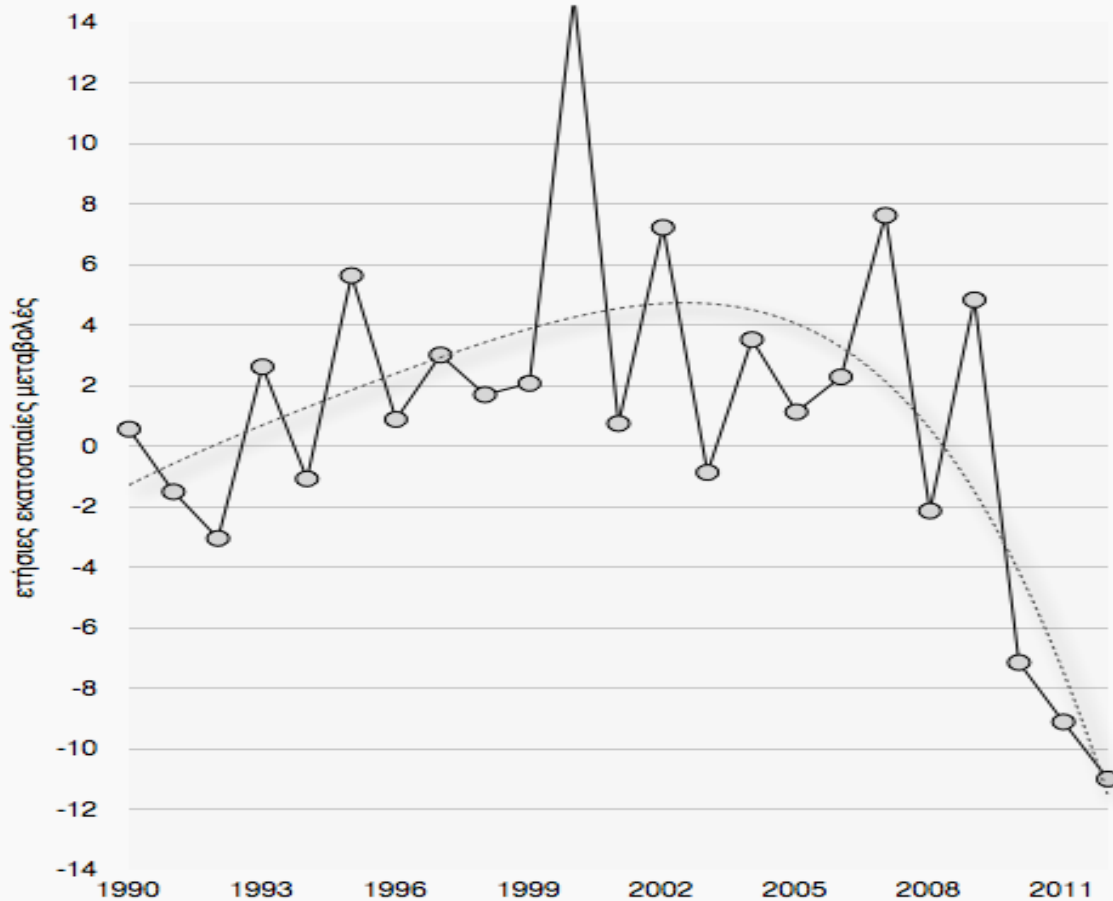
Μεταβολές της ιδιωτικής κατανάλωσης, σε σταθερές τιμές 2005, 1990-2012

Πηγή: Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σωρευτικά, στην τετραετία 2009-2012, η μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης ανέρχεται σε 18,8%, με αποτέλεσμα το επίπεδο της ιδιωτικής κατανάλωσης στο τέλος του 2012 να επιστρέψει στο επίπεδο του 2003.

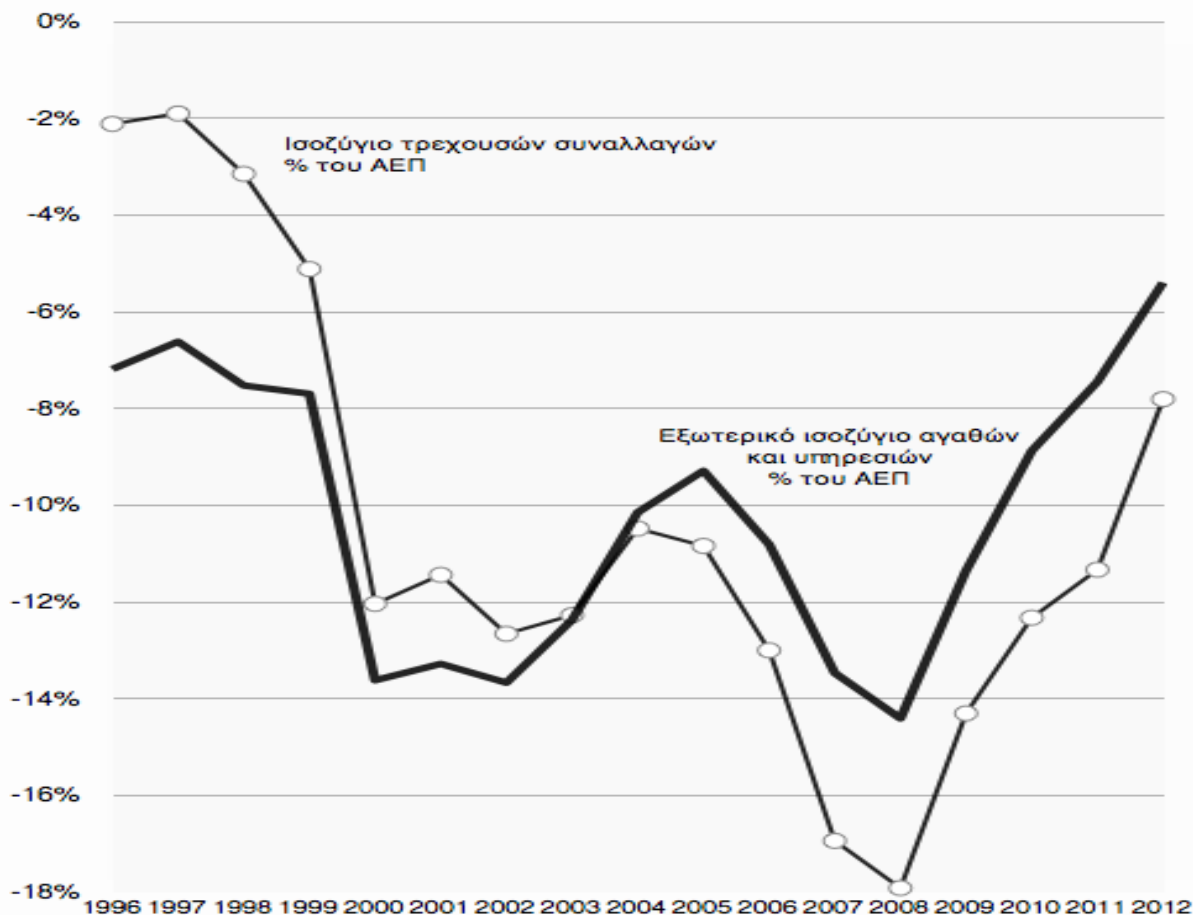
Μεταβολές της δημόσιας κατανάλωσης, σε σταθερές τιμές 2005, 1990-2012

Πηγή: Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η διόρθωση του δημοσιονομικού ελλείμματος που ξεκίνησε το 2010 προκάλεσε μείωση του όγκου της δημόσιας κατανάλωσης κατά 7,2% το 2010 και 9,1% το 2011. Η δημόσια κατανάλωση στο τέλος του 2012 θα έχει μειωθεί κατά 11%.

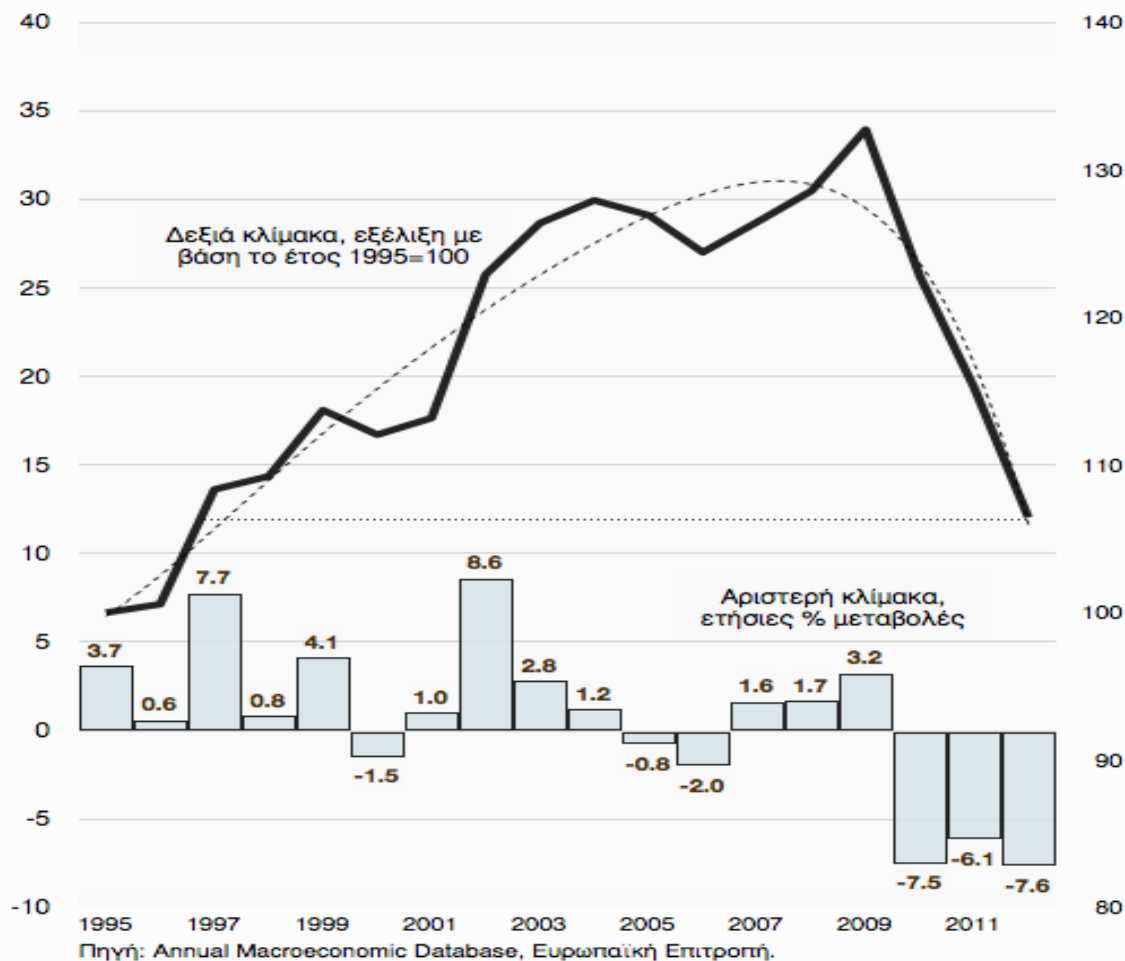
Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, 1996-2012

Πηγή: Ameco Database Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το 2009, οι εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών μειώθηκαν περίπου κατά 20%, σε όγκο, έναντι του 2008, στην δίετία 2010-2011 οι απώλειες αυτές περιορίστηκαν καθώς υπήρξε αθροιστικά αύξηση κατά 3,9%. Σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών υπήρξε πτώση των εισαγωγών κατά 36% περίπου στην τετραετία 2009-2012.

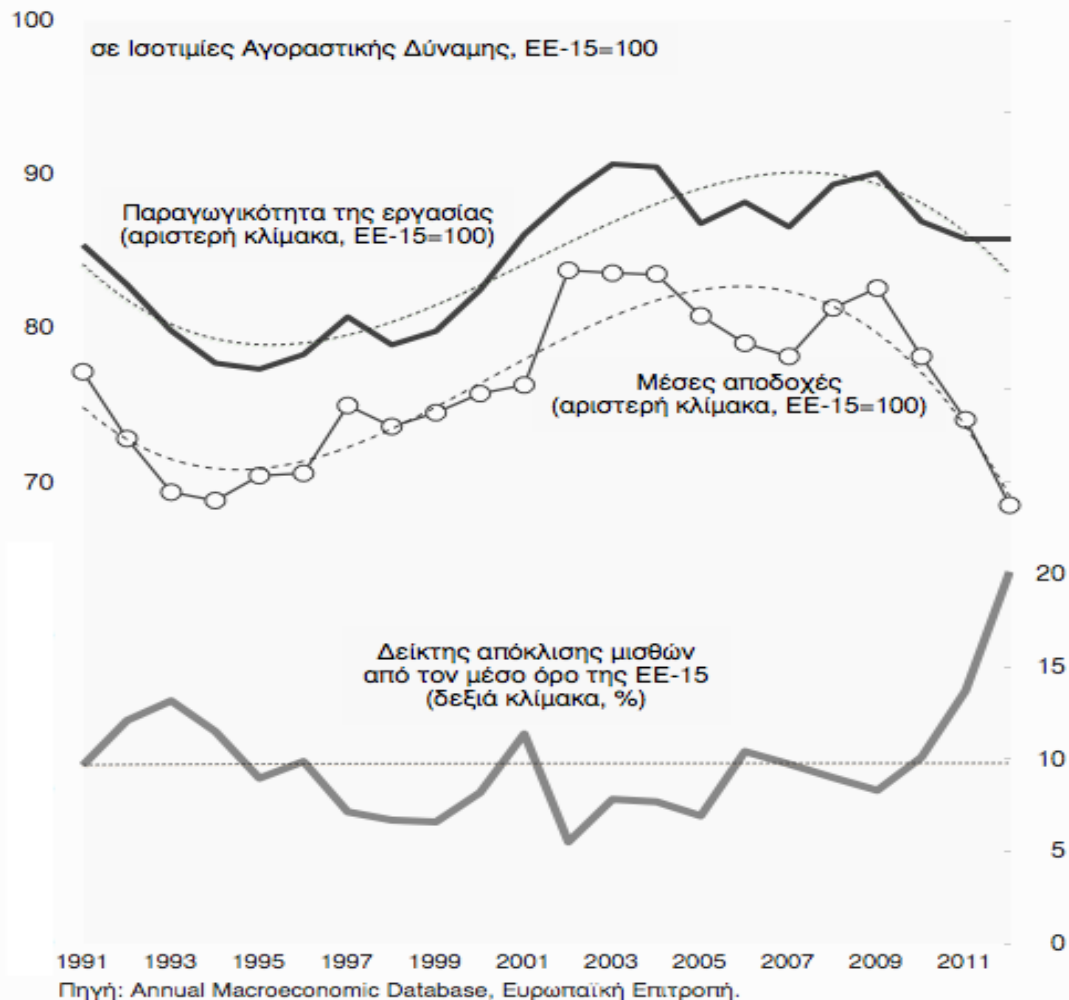
Αγοραστική δύναμη μέσων αποδοχών ανά μισθωτό, 1995=100

Μετά από μείωση 7,5% κατά το 2010, και 6,1% το 2011, η αγοραστική δύναμη των μέσων αποδοχών ανά μισθωτό αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω μέχρι το τέλος του 2012 κατά 7,6%.

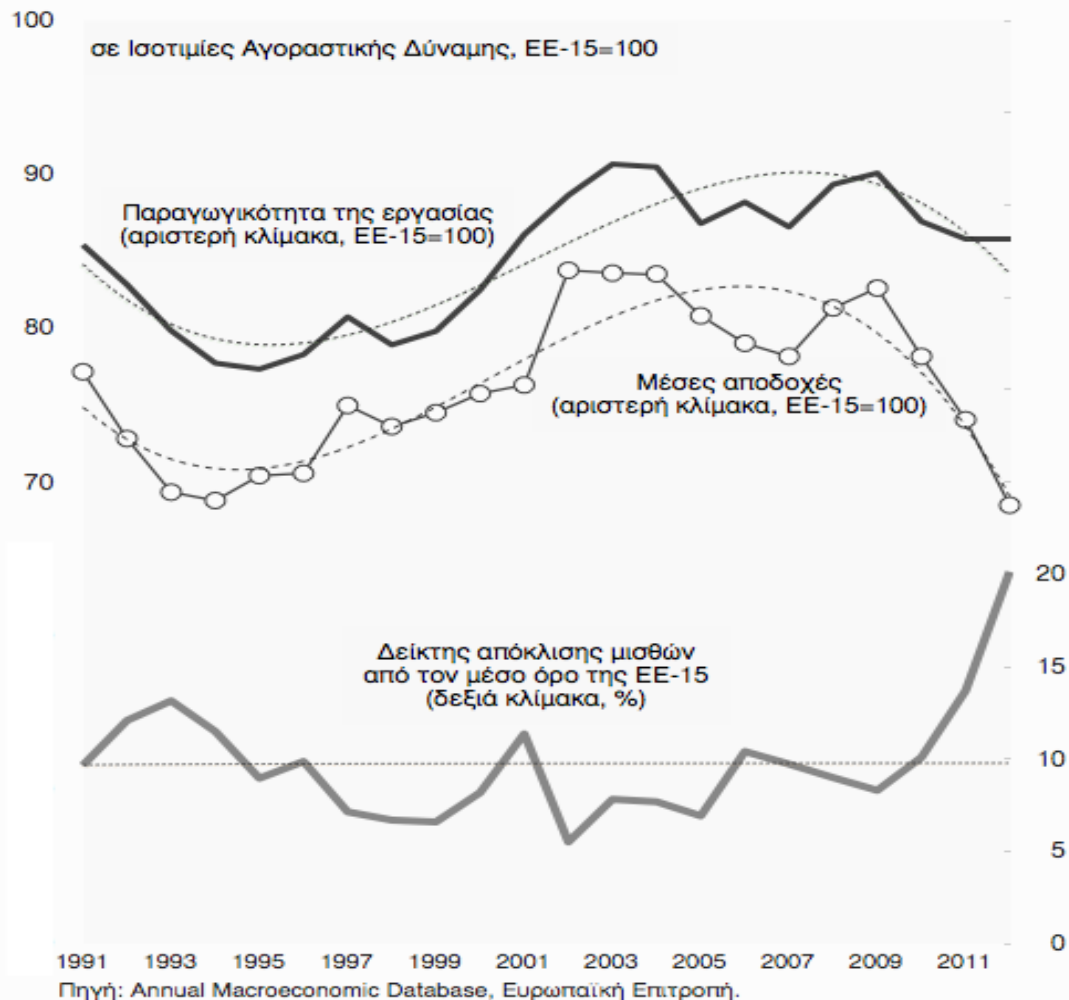
Η πρόοδος που πραγματοποιήθηκε στα χρόνια 1995-2009 θα έχει αναιρεθεί, μέχρι το τέλος του 2012, ως αποτέλεσμα των μειώσεων των μισθών της τελευταίας τριετίας.

Μέσες αποδοχές εργαζομένων και παραγωγικότητα στην Ελλάδα % της ΕΕ-15

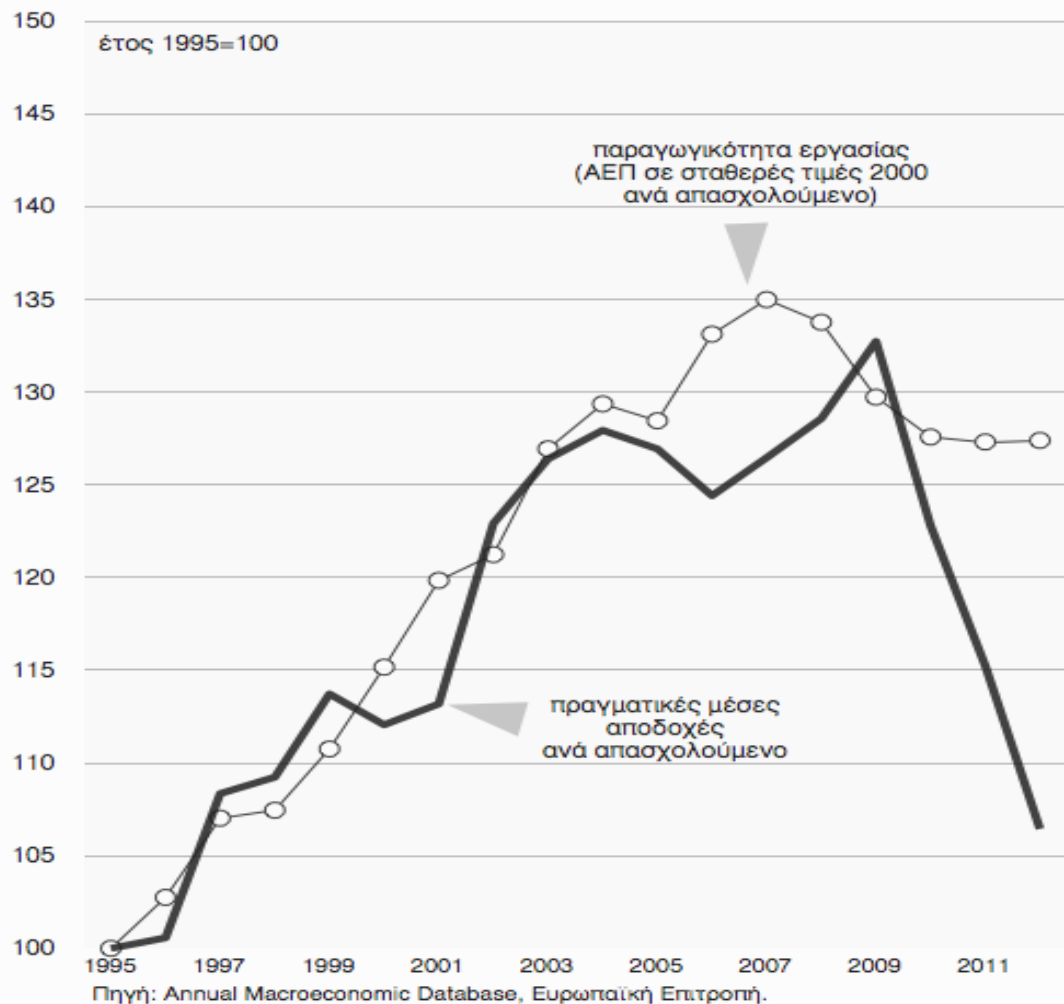
Μέχρι και το 2009, η αύξηση των μέσων πραγματικών αποδοχών ανά απασχολούμενο, είχε ως αποτέλεσμα να συγκλίνουν σημαντικά οι αμοιβές στην Ελλάδα έναντι του μέσου όρου της ΕΕ-15. Όμως, μέχρι το τέλος του 2012 η σύγκλιση θα έχει οπισθοχωρήσει περαιτέρω στο 68,5%, δηλαδή περίπου κατά μια εικοσαετία, στο επίπεδο του 1993.

Μέσες αποδοχές εργαζομένων και παραγωγικότητα στην Ελλάδα % της ΕΕ-15

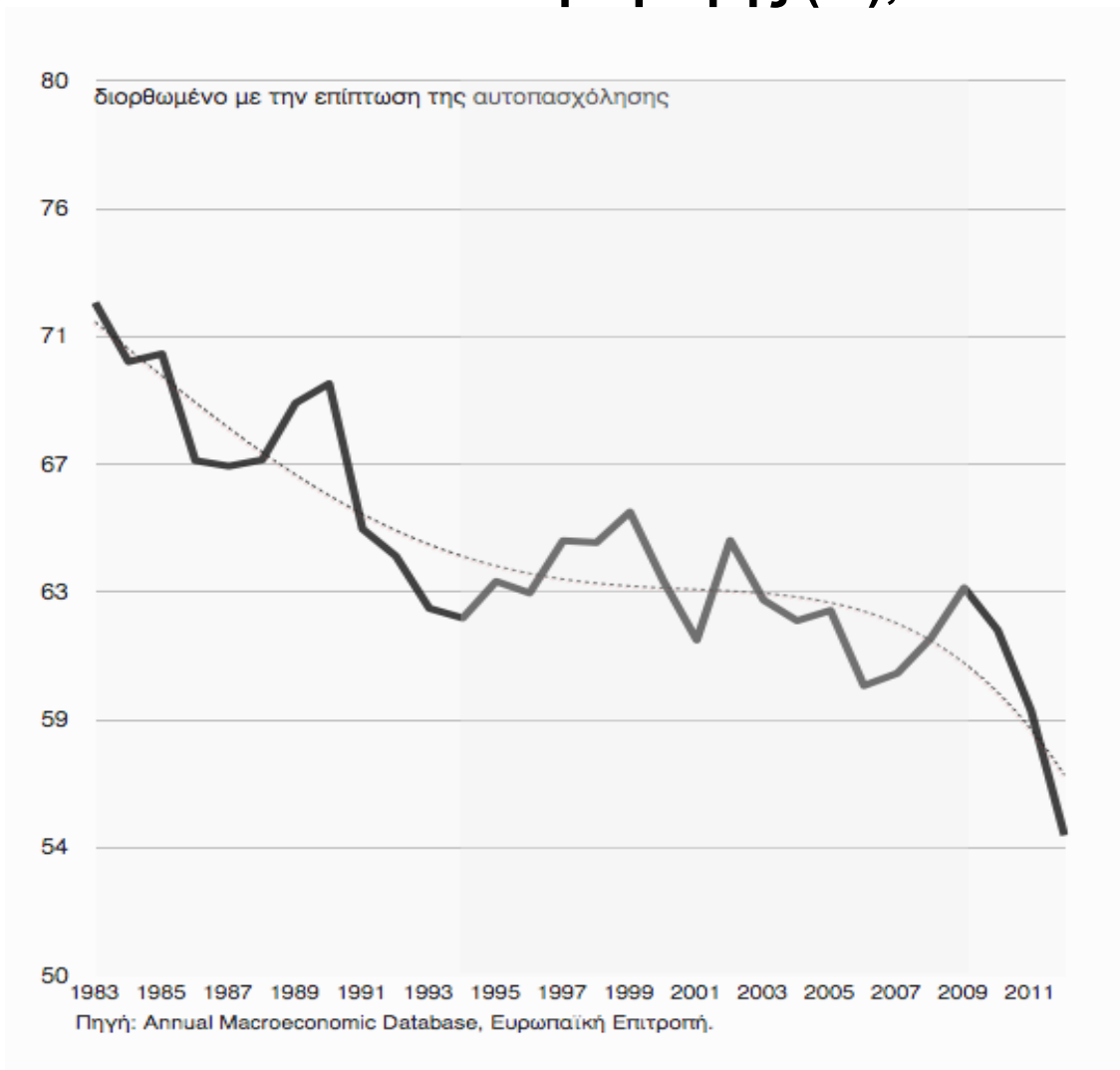
Η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά μετά το 1995 και μέχρι το 2009. Ως ποσοστό του μέσου αντίστοιχου μεγέθους της ΕΕ-15 είχε προσεγγίσει στο 91% το 2003 και παρέμεινε μέχρι το 2009. Από το 2010 αρχίζει η διαδικασία απόκλισης της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας έναντι της αντίστοιχης της ΕΕ-15 και ο δείκτης θα έχει υποχωρήσει στο τέλος του 2012 στο 86%.

Πραγματικές αμοιβές ανά απασχολούμενο και παραγωγικότητα, σε σταθερές τιμές, 1996-2012

Οι μειώσεις των μέσων πραγματικών αποδοχών ανά απασχολούμενο κατά το 2010-2012, υπολογισμένες με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή, δηλαδή ως αγοραστική δύναμη, υπερέβησαν κατά πολύ τις αντίστοιχες μειώσεις της παραγωγικότητας της εργασίας. Έτσι, την τριετία 2010-2012 διευρύνθηκε θεαματικά το χάσμα της αγοραστικής δύναμης των μισθών έναντι της παραγωγικότητας της εργασίας.

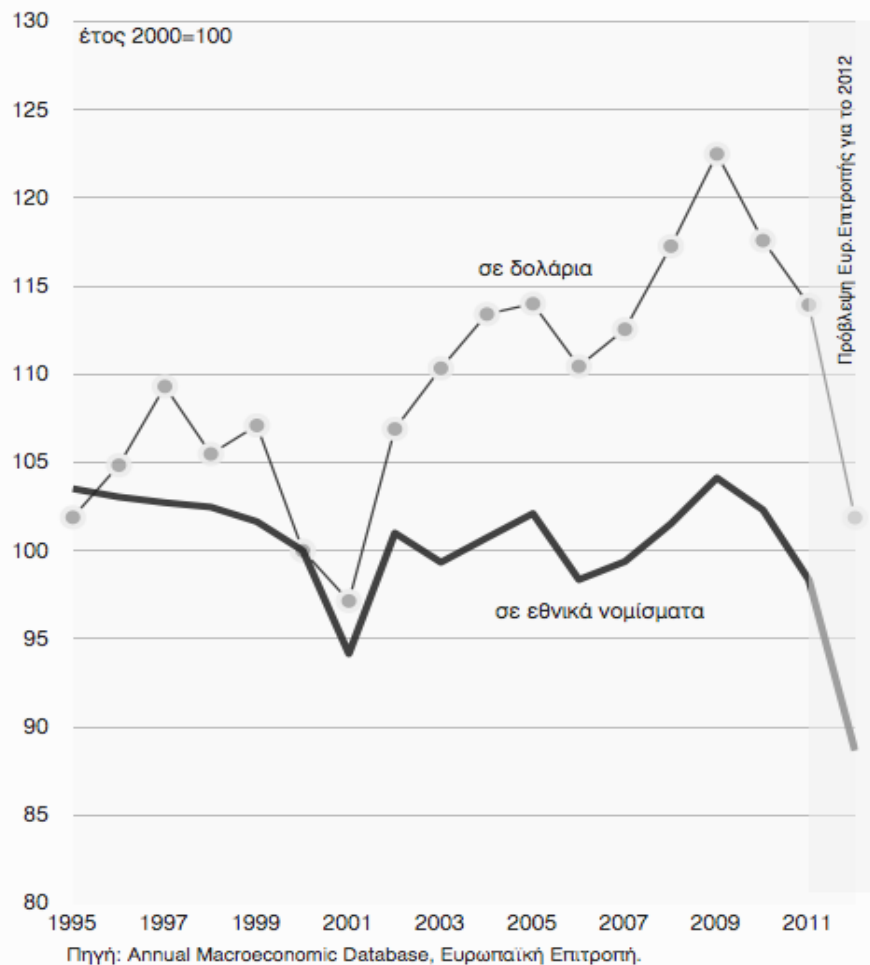
Μερίδιο της εργασίας στο ΑΕΠ σε τιμές συντελεστών παραγωγής (%), 1983-2012

Το μερίδιο της εργασίας στο ΑΕΠ παρουσιάζει μακροχρόνια πτωτική τάση επί μια ολόκληρη δεκαετία μεταξύ 1983 και 1993 και σταθεροποιήθηκε στη μεσοπρόθεσμη διάρκεια 1993-2008 στο 63% του ΑΕΠ σε τιμές συντελεστών παραγωγής. Στην συνέχεια όμως το μερίδιο της εργασίας στο ΑΕΠ μειώθηκε δραματικά στην διάρκεια της τριετίας 2010-2012.

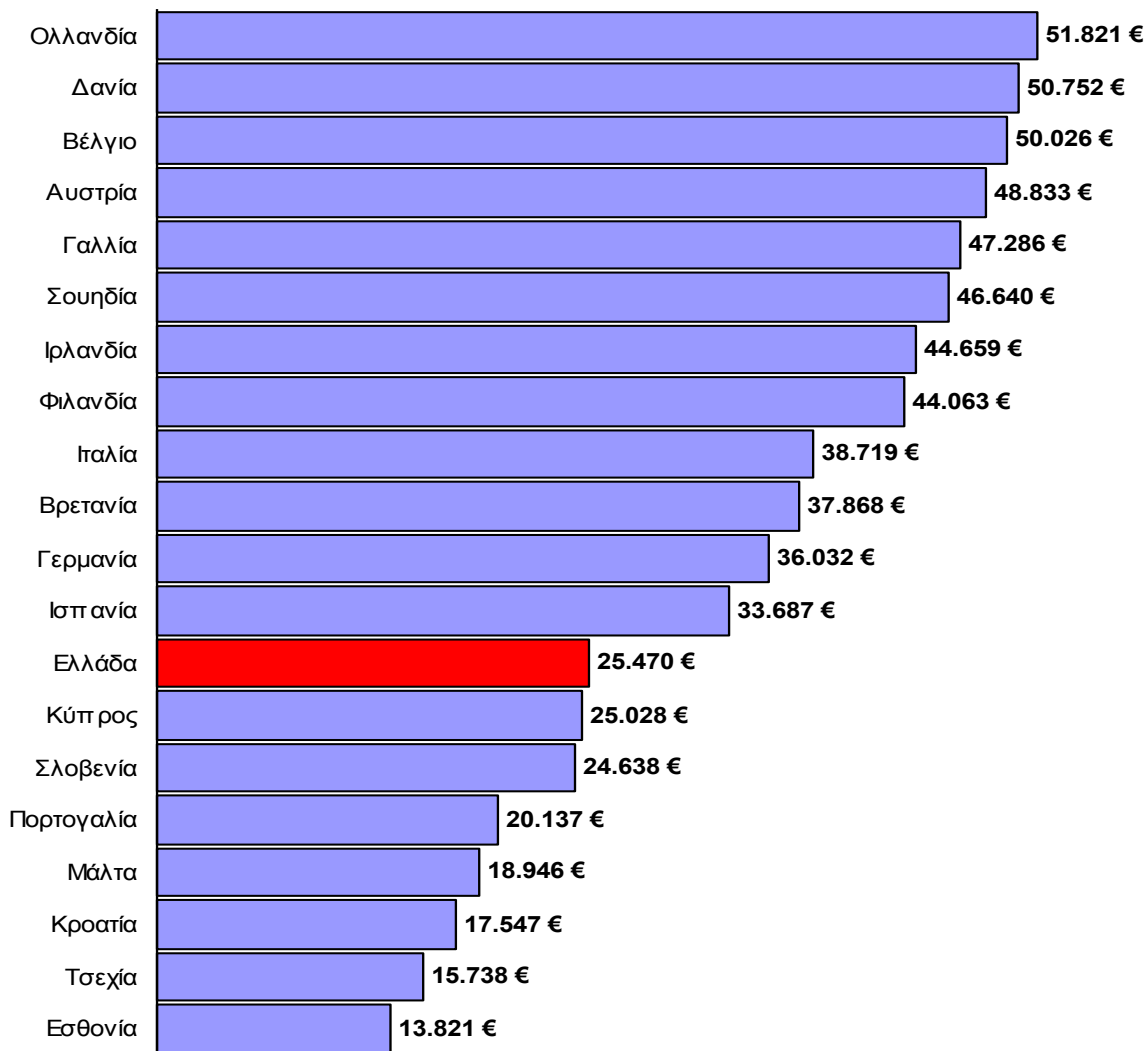

Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε σύγκριση με 35 προηγμένες χώρες

Το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος κατά την περίοδο 2000-2009 αυξήθηκε συνολικά κατά περίπου 4%. Αυτό σημαίνει ότι από την αύξηση του σταθμισμένου μοναδιαίου κόστους εργασίας σε δολάρια (23%), το 19% οφειλόταν στην ανατίμηση του ευρώ και μόνο 4% στις διεκδικήσεις των εργαζομένων για υψηλότερες αποδοχές.

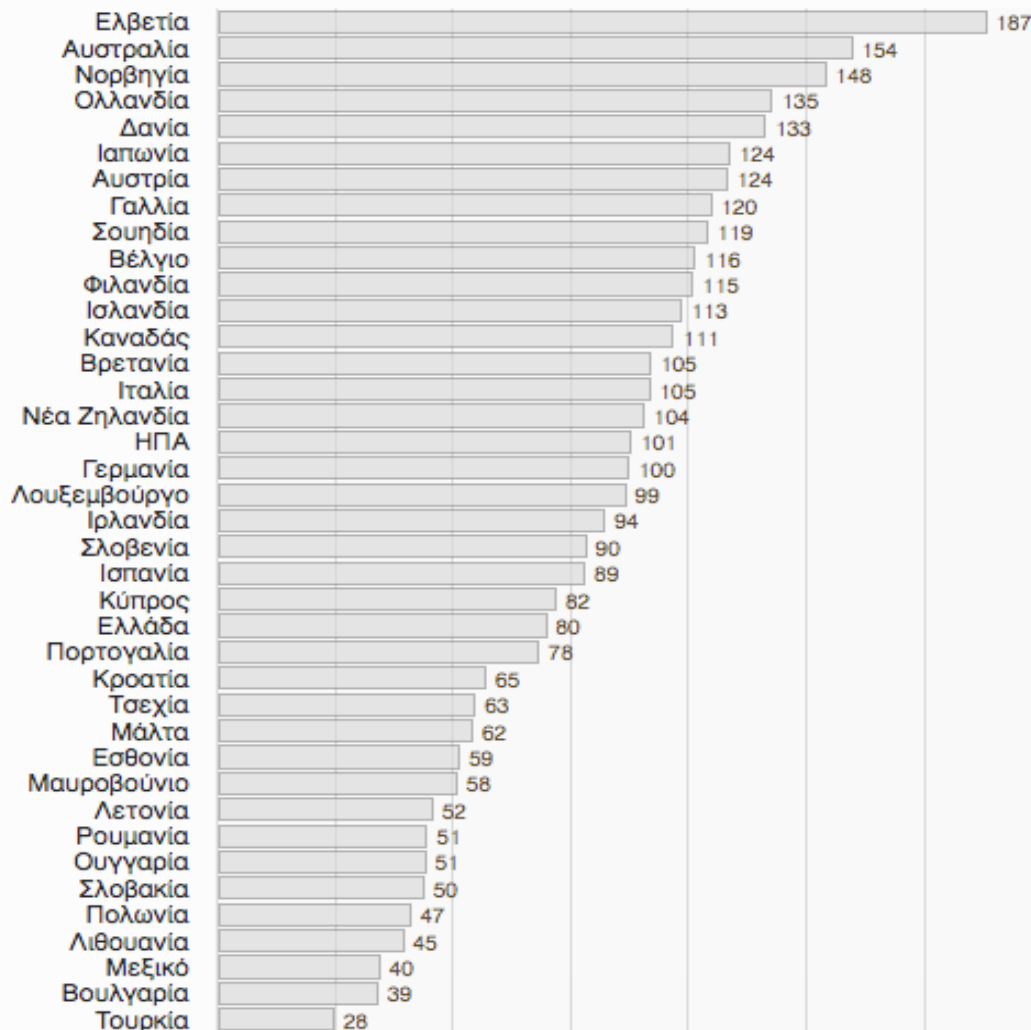
Ετήσιες αποδοχές ανά απασχολούμενο 2011 (σε ευρώ)

Πηγή: Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι μέσες ετήσιες αποδοχές το 2011 ανέρχονται στην Ελλάδα σε 25.470 ευρώ. Μετά τις μειώσεις του 2012 θα είναι συγκρίσιμες με αυτές της Πορτογαλίας και της Μάλτας. Εάν συνεχιστεί η ίδια πολιτική μειώσεων των αποδοχών των εργαζομένων κατά το 2013 θα είναι συγκρίσιμες με αυτές της Κροατίας, της Τσεχίας και της Εσθονίας.

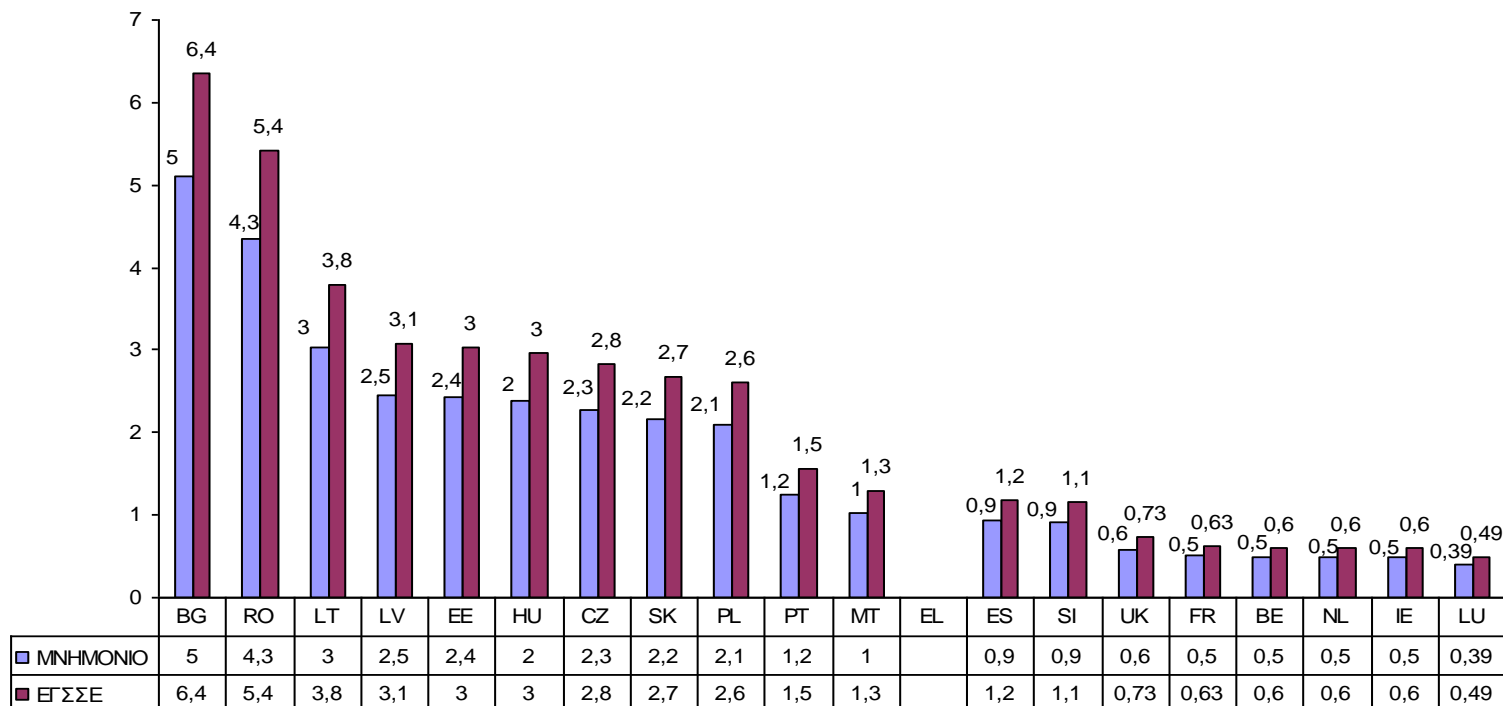
Μοναδιαίο κόστος εργασίας, σε ευρώ ανά μονάδα αγοραστικής δύναμης

Πηγή: Annual Macroeconomic Database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η απόσταση που χωρίζει το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα από τις άλλες ανεπτυγμένες χώρες της ευρωζώνης είναι σημαντική και ανέρχεται σε 20% ως προς την Γερμανία.

Αναλογία κατώτατου μηνιαίου μισθού σε € στην Ελλάδα έναντι άλλων χωρών μελών της ΕΕ - Α' εξάμηνο 2012 (Υπολογισμοί με βάση την ΕΓΣΣΕ και την ΠΥΣ - Μνημόνιο ΙΙ)

Ο κατώτατος μισθός σε € στην Ελλάδα είναι 5 φορές μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο της Βουλγαρίας (6,4 φορές πριν το Μνημόνιο ΙΙ), ενώ ανέρχεται μόλις στο 39% του αντίστοιχου μισθού στο Λουξεμβούργο (49% πριν το Μνημόνιο ΙΙ)

Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου παρατηρείται ονομαστική μείωση του κατώτατου μισθού, με αποτέλεσμα μετά την μείωση κατά 22% τον Φεβρουάριο του 2012 να ανέρχεται στο 49% (από 60% πριν το Μνημόνιο 2) του αντίστοιχου κατώτατου μισθού των ανεπτυγμένων χωρών-μελών.

Αξίες τίτλων του ελληνικού δημοσίου που κατέχουν τα ασφαλιστικά ταμεία πριν και μετά το PSI (σε χιλιάδες €)

Ασφαλιστικά ταμεία	Διαθέσιμα (Κοινό Κεφάλαιο στην ΤτΕ)			Ομόλογα	
	Πριν το PSI	Μετά το PSI		Ονομαστική αξία	
	Ονομαστική αξία	Ονομαστική αξία	Τρέχουσα αξία	Πριν το PSI	Μετά το PSI
ΟΓΑ	164.828	94.256	50.405	1.066.648	863.859
ΕΤΑΑ	5.558.580	3.180.146	1.702.268	823.710	622.010
ΕΤΑΠ-ΜΜΕ	1.665.556	533.063		382.810	178.006
ΕΤΕΑΜ	79	40		18.414	15.257
ΤΕΑΔΥ	1.798.902	1.028.696	550.116	1.537.518	818.260
ΤΑΥΤΕΚΩ	1.015.788	580.875	310.634	216.626	98.895
ΤΕΑΠ	2.347.249	1.203.031	671.644	709.766	351.553
ΤΕΑΠΑΣΑ	519.718	266.355	141.533	16.600	13.205
ΤΑΠΠ	1.210.978	692.494	370.325	12.950	6.021
ΤΠΔΥ	351.547	201.031	107.505	28.000	24.989
ΟΠΑΔ	686.303	392.460	209.876		53.666

Η ανταλλαγή των τίτλων του ελληνικού δημοσίου με την εφαρμογή του PSI, συνέβαλλε στην απομείωση των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων (ονομαστικές αξίες 53% και σε πραγματικές αξίες άνω του 70%). Επίσης, τα ασφαλιστικά ταμεία από το προβλεπόμενο ποσό 700-800 εκατ. ευρώ που αποκόμιζαν ως ετήσιες αποδόσεις από τόκους και προσόδους θα αποκομίσουν μετά από το PSI ποσό 120 – 160 εκατ. €(-80%).

Οι συντελούμενες αλλαγές στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων εκδηλώνονται σε τέσσερις βασικούς άξονες του περιεχομένου της μισθωτής εργασίας

- **στην υποβάθμιση** του ρόλου της πλήρους και σταθερής απασχόλησης υπέρ των ευέλικτων μορφών απασχόλησης που συνεπάγονται περιορισμένες αμοιβές και δικαιώματα
- **στην αποδιάρθρωση** του τρόπου διαμόρφωσης των συλλογικών συμβάσεων και τρόπου καθορισμού των αποδοχών
- **στην ελαστικοποίηση** του χρόνου εργασίας με την απόλυτη προσαρμογή του στις ανάγκες της επιχείρησης
- **στην άμβλυνση** των όρων προστασίας από τις απολύσεις

Οι πολιτικές για τον εξορθολογισμό των δαπανών και την ενοποίηση των παροχών υγείας με την θέσπιση του ΕΟΠΥΥ (2009-2012)

- ❑ υπονομεύτηκαν από την υιοθέτηση και γενίκευση του μοντέλου της «φθηνότερης πρακτικής»
- ✓ η πολιτική αυτή μειώνει άμεσα τις δημόσιες δαπάνες υγείας (35% κατά την περίοδο 2010-2012) με αντίτιμο την υποβάθμιση της ποιότητας, της επάρκειας και της ανταποκρισιμότητας των υπηρεσιών υγείας

Οι αλλαγές στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων με τον Ν. 3845/10, Ν.3865/10 αλλά και των άλλων διαδοχικών νομοθετικών παρεμβάσεων κατά την περίοδο 2010-2012

- ❑ διαμορφώνουν ένα νέο κοινωνικό - ασφαλιστικό θεσμικό πλαίσιο συρρίκνωσης ή κατάργησης κοινωνικό - ασφαλιστικών δικαιωμάτων
- ✓ με άμεσο αποτέλεσμα μεταξύ των άλλων, την μείωση των συντάξεων αλλά και τον περιορισμό ή την κατάργηση των κοινωνικών επιδομάτων
- ✓ την αλλαγή του τρόπου υπολογισμού των συντάξεων και την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης.

Οι αλλαγές στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων με τον Ν. 3845/10, Ν.3865/10 αλλά και των άλλων διαδοχικών νομοθετικών παρεμβάσεων κατά την περίοδο 2010-2012

- ✓ Την μετατόπιση του κέντρου βάρους του κοινωνικό-ασφαλιστικού συστήματος από το διανεμητικό (κοινωνική αλληλεγγύη) στο κεφαλαιοποιητικό (εξατομικευμένο) σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (βασική σύνταξη, ιδιωτικά συνταξιοδοτικά σχήματα)
- ✓ Την μετεξέλιξη του κράτους-πρόνοιας σε κράτος - φιλανθρωπίας

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η οικονομική κρίση και ύφεση δεν αποτελεί μία απλή κυκλική κρίση. Είναι μία δομική και πραγματική κρίση με την έννοια ότι το διεθνές, ευρωπαϊκό και ελληνικό οικονομικό σύστημα δεν μπορούν να λειτουργήσουν όπως πριν την κρίση.
- Η σημερινή κρίση συγκρίνεται τηρουμένων των αναλογιών ως προς τις επιπτώσεις με την μεγάλη ύφεση του 1929 και ως προς την χρονική διάρκεια με την μακρά ύφεση του 1873.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η ουσιαστική αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης προϋποθέτει τόσο σε επίπεδο θεωρητικής αντίληψης, όσο και σε επίπεδο δημόσιων πολιτικών την ανεύρεση του νέου οικονομικού παραδείγματος. Έτσι, μετά τον Κεϋνσιανοκαπιταλισμό (1936-1980) και τον Καζινοκαπιταλισμό (1980-2008) η κυρίαρχη αντίληψη και πολιτική προσανατολίζεται στον ορθονεοφιλελεύθερο καπιταλισμό και η εναλλακτική αντίληψη και πρόταση πολιτικής των κοινωνικών δυνάμεων της Ευρώπης και της χώρας μας προσανατολίζεται και διεκδικεί το αναπτυξιακό πρότυπο των ισότιμων σχέσεων και λειτουργιών των κοινωνικών και οικονομικών διαστάσεων της αναπαραγωγής

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

τόσο στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ των κρατών – μελών, όσο και στο εσωτερικό των παραγωγικών δυνάμεων μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου. Η στρατηγική αυτή των δυνάμεων της εργασίας αποκαθιστά τις συνθήκες ρευστότητας, ανάπτυξης και αναδιανομής του εισοδήματος και απασχόλησης προωθώντας ουσιαστικά μεταξύ άλλων, την αναβάθμιση των παραγωγικών, ποιοτικών δημοκρατικών και αλληλέγγυων λειτουργιών στην οικονομία και την κοινωνία.

- Το 2011 και 2012 αποδεικνύονται ως τα χειρότερα έτη της οικονομικής κρίσης και ύφεσης μετατρέποντας σταδιακά την ελληνική οικονομία από πραγματική σε εικονική.

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και η αποτροπή της όξυνσης της κρίσης δανεισμού, χρέους και ανεργίας **προϋποθέτει:**

βραχυπρόθεσμα την αποκατάσταση της τεραστίων διαστάσεων ανισοκατανομής του εισοδήματος, της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής και

μεσοπρόθεσμα τον ριζικό αναπροσανατολισμό της οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής στην κατεύθυνση:

➤ **προώθηση του νέου αναπτυξιακού προτύπου**

✓ **της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας**

(υψηλής ποιότητας και χαμηλές τιμές προϊόντων και υπηρεσιών)

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και η αποτροπή της όξυνσης της κρίσης δανεισμού, χρέους και ανεργίας

προϋποθέτει:

- ✓ την αναδιανομή του εισοδήματος
(αποκατάσταση πρωτογενούς αναδιανομής υπέρ των μισθωτών και δευτερογενούς αναδιανομής σε όφελος της αντιμετώπισης των δημοσιονομικών προβλημάτων και της άσκησης κοινωνικών πολιτικών).
- ✓ την καινοτομική, τεχνολογική αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας.

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και η αποτροπή της όξυνσης της κρίσης δανεισμού, χρέους και ανεργίας **προϋποθέτει:**

- ✓ **αντικατάσταση** της πολιτικής που προωθεί:
 - την ευελιξία της εργασίας (μικρο-επίπεδο)
 - την ενίσχυση της προσφοράς (μακρο-επίπεδο)
 - την κεφαλαιοποίηση του κοινωνικού κράτους (κοινωνικό επίπεδο)
- ✓ την ανασύσταση του κοινωνικού κράτους.

Ο προσανατολισμός της ελληνικής οικονομίας σε μία προοπτική ανάπτυξης και ανασυγκρότησης θα οδηγούσε μεταξύ των άλλων, σε υψηλότερο ΑΕΠ και ως εκ τούτου σε μεγαλύτερο έλεγχο της δυναμικής του χρέους

- η **αύξηση** των ονομαστικών ρυθμών ανάπτυξης κατά 1% ετησίως εκτιμάται ότι θα συνέβαλλε σε περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους στο 105,5% του ΑΕΠ το 2020
- ✓ η **μείωση** των ονομαστικών ρυθμών ανάπτυξης κατά 1% ετησίως θα οδηγούσε το χρέος στο 129% του ΑΕΠ το 2020

Στην εκπόνηση της Έκθεσης για την ελληνική οικονομία και την απασχόληση του έτους 2012

- τον συντονισμό, την επιμέλεια της έκδοσης και την επιστημονική ευθύνη είχε ο Επιστ. Δ/ντής του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ, καθ. Σάββας Ρομπόλης,
- ❖ εκτός από τη βασική συμμετοχή του Η. Ιωακείμογλου,
- ❖ συμμετείχαν και οι: Π. Γεωργιάδου, Κ. Δημουλάς, Γ. Ευσταθόπουλος, Γ. Κουζής, Απ. Καψάλης, Γ. Κρητικίδης, Ε. Κούστα, Π. Λινάρδος - Ρυλμόν, Θ. Μητράκος, Α. Σταμάτη, Χ. Τριανταφύλλου και Σπ. Χρυσανθόπουλος.
- ✓ **Επιμέλεια παρουσίασης: Γ. Κρητικίδης**